

SZERZŐINK

- Eigner, Peter (1960) gazdaság- és társadalomtörténész
(Institut für Wirtschaft- und Sozialgeschichte der Universität Wien)
peter.eigner@univie.ac.at
- Granasztói Péter (1968) történész–etnográfus (Magyar Néprajzi Múzeum)
grana@neprajz.hu
- Halmos Károly (1955) egyetemi oktató
(ELTE BTK Gazdaság- és Társadalomtörténeti Tanszék)
karoly.halmos@elte.hu
- Horváth Gergely Krisztián (1974) szociológus
(ELTE TÁTK Szociológiai Intézet)
hktm@mailbox.hu
- Kövér György (1949) történész
(ELTE BTK Gazdaság- és Társadalomtörténeti Tanszék)
kovgyuri@ludens.elte.hu
- Lengvári István (1970) történész–levéltáros (Pécsi Tudományegyetem Levéltára)
lengvari@lib.pte.hu
- Pogány Ágnes (1960) történész (BKÁE Gazdaság- és Társadalomtörténeti Tanszék)
h8101kis@helka.iif.hu
- Szabó Péter (1972) történeti ökológus (Közép Európai Egyetem)
szabop@ceu.hu
- Timár Attila (1974) történész
attila.timar@sos.hu
- Tomka Béla (1962) történész (Szegedi Tudományegyetem, Történeti Intézet)
tomka@hist.u-szeged.hu
- Vass Gergely (1974) történész–levéltáros (Magyar Országos Levéltár)
vassg@freemail.hu
- Valuch Tibor (1963) történész (Az 1956-os Magyar Forradalom Történetének
Dokumentációs és Kutatóintézete, ELTE TÁTK Szociológiai Intézet)
valuch@axelero.hu
- Vonyó József (1945) történész (Pécsi Tudományegyetem BTK Modernkori
Történeti Tanszék)
vonyo@btk.pte.hu

CONTENTS

	“...in general, I call myself a geographer” Interview with Pál Beluszky	5
ENTREPRENEURS – COMPANIES – MARKETS		
Horváth, Gergely Krisztián:	“Repository of Béts.” The Peasant Economy of Moson County on the Market in Lower-Austria towards the End of the Feudal Era	29
Kövér, György:	The “Invisible” Subscriber”. The Subscribers of the 4% State Bonds in 1881	54
Tomka, Béla:	The Financing of the Hungarian Mill Industry (1895–1913)	79
Pogány, Ágnes:	The Collapse of Victoria Steam Mill in Pest	98
Halmos, Károly:	“The Historical Theory of Big Business.” Three Works by A. D. Chandler Jr.	117
Vass, Gergely:	Bankers and Managers: The Board of Directors of the Rimamurány–Salgótarján Ironworks around the Turn of the Century (1892–1914)	135
Peter Eigner:	Speculators, “Éminence Grise” and the Decline of the Old Vienna Patricians. Arguments on the Austrian Entrepreneur Bourgeoisie between the Two World Wars	159
SOURCES AND INTERPRETATIONS		
Timár, Attila:	“Snobbery, You Know... that Is to Blame.” Industrialists and Gentlemen: British Gentrification and Oral History	185
	Interview with Sir Jeremy Folliot Chance and Lady Cecilia Chance	191

BOOKS

On the Frontier of History Writing and Memoirs Gratz Gusztáv: Magyarország a két háború között – Vonyó József	201
Horhi Melius Péter: Herbarium. Az fáknek, füveknek nevekről, természetekről és hasznairól. – Szabó Péter	206
Péter család. A nemes Kiséri Péter család Kiskunhalason – Granasztói Péter	209
Varga Lajos – Vonyó József (szerk.): Tanulmányok Pécs történetéből 10–11–12. – Lengvári István	211
Contributions to the History of Proletarization Majtényi György – Szatucsek Zoltán (szerk.): A szabó túje és a cipész dikicse. Dokumentumok a kisipar és a kiskereskedelem államosításának történetéből – Valuch Tibor	216
Contributors	221
Contents	222
Abstracts	224

ABSTRACTS

Eigner, Peter: Speculators, “Éminence Grise” and the Decline of the Old Vienna Patricians. Arguments on the Austrian Entrepreneur Bourgeoisie between the Two World Wars

This article explores some lines of developments and characteristics of the Austrian economic bourgeoisie (*Wirtschaftsbürgertum*) in the interwar period. It is structured along four theses. 1. The old German-Austrian and especially the Viennese bourgeoisie has definitely to be considered – due to territorial losses, inflation, the introduction of legal protection of tenants, budget stabilization and crashes of banks – as losers of the upheaval of 1918/9. 2. Until the end of the inflation period (1924/5) a small group of ‘war profiteers’ and *nouveaux riches* dominated the Austrian economy and society. Their short interlude had long lasting effects, for example a strengthening of anti-Semitism and a lack of confidence in the young democracy. 3. Due to the time of upheaval (1918/9) and the chaos of values of the inflation period a negative attitude towards democracy prevailed among substantial parts of the economic bourgeoisie already revealing the roots of later authoritarian developments and regimes. 4. What was often referred to as “descent of the ‘old-Viennese patricians’ to the board of directors” was a figurative expression for a structural change towards managerial capitalism inherent to the capitalist economic system.

Finally, the epilogue closes with one of the darkest chapters of Austria’s history, the period of National Socialism when Austria’s economic bourgeoisie underwent the biggest change: the blood-letting due to the almost total extermination of the Jewish bourgeoisie.

Halmos, Károly: “The historical theory of big business”. Three Works by A. D. Chandler Jr.

Alfred DuPont Chandler Jr.’s *Strategy and Structure* was well received in Hungary in the early 1970s, however, not for the merits the author would have attributed to his work. It is high time the main thoughts of the famous business historian were recapitulated for the Hungarian audience. After shortly tracing Chandler’s way from his biographical study on H. V. Poor to his probably most famous book published in the early sixties, the specialities of the North American economic development are summarized. This rough overview provides the back-

ground for explaining the main theses of the *Visible Hand*. A far-reaching argument of Chandler is that of the profound, magnitudinal changes in input and output prices and the implied changes of processing technologies. Last but not least, the deeper processes that enabled the development in business administration outlined by Chandler have their impact on the ecological history and future of mankind, too.

The paper is an implicit argument for the need of revitalization of the old historiographical genre, the so called *natural history*.

Horváth, Gergely Krisztián: “Repository of Béts.” The Peasant Economy of Moson County on the Market in Lower-Austria towards the End of the Feudal Era

This study investigates the role of the former Moson County (Wieselburger Komitat) in the provision of the market in Vienna. Contemporary works agree that Moson County performed a significant role in supplying Vienna with food products. In the first part of this study the author states that thanks to economic reforms, by the 1840's the discrimination against Hungarian products at the customs had almost entirely vanished. Taking the 1842 value as measure, in the commerce between the two countries, Hungarian export goods carried only 1.36% higher duty than Austrian ones. The second part of the study deals with 76 out of 333 items registered in the trade statistics of the goods that constituted a significant part of the trade to Lower Austria. By ranking these goods according to their price, quantity and share of export, the study concludes that goods originating in Moson County, more closely, in the peasant economy, had a large share in the export to Lower Austria. Thus, facts drawn from narrative sources seem to be justified: Moson County, more closely, its peasantry (unlike big estates) was in reality the most important provider of food products for the market in Vienna.

Kövér, György: The “Invisible Subscriber.” The Subscribers of the 4% State Bonds in 1881

Since Adam Smith, the market as a mechanism directed by invisible hands has been a conventional vision in economic thinking. We hardly know anything of the subscribers, the people who hide behind the numbers published in the press (which one cannot regard as more than rough estimations) when new bonds are issued. Undoubtedly, sources that could identify the “invisible subscribing hands,” could only emerge from the archives of the banking houses that constituted the consortium issuing bonds. This paper makes use of three types of sources: firstly, the outgoing correspondence and capital-account books of the London N. M.

Rothschild firm transacted around the May 19, 1881 issuing; secondly, the subscription lists found in the dossiers of the Parisian house the Rothschild frères; last but not least, the surviving managerial record books of the Budapest banks (Hungarian General Credit Bank, First Domestic Saving Bank of Pest) that were interested in subscription.

The bond issue in 1881 was part of a conversion transaction during which the proprietors of the up to then 6% Hungarian gold rents had the chance to change these for new, 4% Hungarian gold rent bonds. On the other hand, those who formerly did not invest their capital in Hungarian annuity, could, for cash, subscribe the new issuing, too. At the public subscription on May 19, 1881 the 160 million Forint nominal value quantity was 20–25 times oversubscribed. Theoretically, in the case of conversion, taking up loans is unnecessary, since conversion is concerned with the clearing, and renewal of an old investment, and not with a new one. The examination of the 1881 Hungarian gold rent issue shows that gold rent conversion was in reality made up of two parallel transactions, since it provided for both the purchasing of old stocks and the issuing of new ones, in order to make them correspond with each other when accounting towards the state.

In the London, Paris and Central-European fields the peculiarities of single markets clearly stand out. The action radius of London and Paris was international. The former reached from Naples to Hamburg, the latter from Barcelona to Bucharest, as if straddling Budapest with its narrow stock market of local interest (and was tightly attached to Vienna anyway because of the exchange rates). The supply and demand for old and new Hungarian rents best achieved equilibrium on the Austrian–German markets, since Berlin, Frankfurt and Vienna flexibly cooperated with each other.

The Bontoux-crisis bursting out at the beginning of 1882 put an end to the stock-market boom, and the conversion of the Hungarian gold rent could only close at the end of 1884.

Pogány, Ágnes: The Collapse of Victoria Steam Mill in Pest

The Victoria Mill was founded by wholesale grain merchants and private bankers in 1866 and was one of the big Budapest flour-mills. The once prosperous company became insolvent in the beginning of 1926. The author presents the economic background and the main factors of this bankruptcy on a macro- and micro level as well.

The Hungarian milling industry, which was the leading sector of the Hungarian industry before 1918 faced serious problems in the years following World War I. It lost its main markets with the dissolution of the Austro-Hungarian Monarchy. The big flour-mills had to reduce their capacities significantly and lost their importance in economic growth and exports.

The collapse of Victoria Mill coincided with the stabilization crisis of 1925-26. During the inflation years Victoria made significant investments in order to maintain the former exports activities in the successor states. The company acquired shares of many milling firms in Hungary and in the neighbouring successor states as well. However, these efforts proved to be futile, flour exports and profitability decreased substantially after 1924. As a consequence of serious losses and over-expansion the financial positions of the firm deteriorated. The servicing of her debts became increasingly difficult because former short-term credits were not renewed and revenues got significantly reduced. Victoria was not granted bank loans and she did not belong to the clientele of the big Budapest universal banks. To strengthen financial stabilization, central bank narrowed the money supply and decreased the discount of the milling bills. At the same time Victoria also suffered serious losses on the commodity exchange and its shares began suddenly to depreciate. Due to these factors Victoria collapsed. The failure incited government and central bank intervention, which ended in the liquidation of the whole concern.

Tomka, Béla: The Financing of the Hungarian Mill Industry (1895–1913)

The study provides some of the characteristic features of the financing and sources of capital of the Hungarian mill industry around the turn of the century (1895–1913). The basis of the analysis is a sample of financial data of big mills of the capital and of some smaller mills of the county. Undoubtedly, mill industry, especially the big mills in Budapest were in a special situation within the industry as a whole in this period. The mills of the capital, primarily producing for export, achieved a significant growth during the 1890's, while in the period under survey, they rather stagnated in consequence of changed foreign market conditions and the shift of direction in Hungarian economic policy.

Results allow some careful conclusions that, in turn, call for further evidence. According to results, the process of accumulation of capital developed in a more complex way in the mill industry than in heavy industry firms during the turn of the century. Concerning mills, the indexes based on the application of sources of credit clearly show the growth of loans outstanding. On the one hand, one can state that mills increasingly made use of external sources, especially in the period until 1904. At the same time, the indexes measuring the internal capacity of capital accumulation also show either slight improvement or stagnation. This seemingly conflicting dynamics might be related to the characteristics of the technological-financial development of the mill industry: the growth of "fixed capital" within the "capital" increasingly slowed down, moreover, the proportion of "deductions" and "reserves" slightly grew. Apart from this, another important factor is that external sources were decisively not banks, it rather seems that tradesmen

in business contact with mills gave credit to firms. Generally, the financial situation and policy of individual mill industry firms significantly differed: some companies had high bank credits, while other big mills were counted as net creditors of banks.

Vass, Gergely: Bankers and Managers: The Board of Directors of the Rimamurány–Salgótarján Ironworks around the Turn of the Century (1892–1914)

In accordance with recent Hungarian literature on the two theories on the management of industrial companies (bank rule and managerialism), this paper analyses through a case study the extent and conditions of the banks' power to enforce interests. The Rimamurány–Salgótarján Ironworks Plc. was one of the biggest Hungarian companies between 1892 and 1914, in which, as contemporaries and earlier literature suggested, banks held financial interest. Latest examinations have proved, however, that the role of banks (in the absence of property and credit) were merely formal.

According to the minutes of the board of directors' meetings, delegates of banks made up 50% of the governing board, but the majority of resolutions were submitted by manager directors, and individual directors had very different roles of influence. The author takes a look at the structure of regular reports by manager directors, then at the separate committee that gave room to the contributions of the other directors, finally at the debates that took place at the meeting and changed the decision. As a result, informal spheres of authority are taking shape: in general, decisions were taken by manager directors, but banker-directors demanded and received thorough information and proved to be active decision-makers in financial questions and matters of banking relations.

The article closes by recalling an attempt of takeover: in 1909, two financial investors strove for the shares of a passive company. The lesson of this case emphasizes the existence of divided spheres of authority and illustrates the significance of company investments for banks. In the meantime, fundamental ideas and characteristics of the contemporary stock exchange are being presented.

A KORALL szerzőinek!

A KÉZIRAT LEADÁSA

A szerkesztőség társadalomtörténeti, máshol nem publikált cikkeket, recenziókat fogad el közlésre, kizárólag az alábbi formai feltételek teljesítésével. A szerkesztőség fenntartja a jogot arra, hogy átdolgozás javaslatával visszaadja a kéziratot a szerzőnek, továbbá azt, hogy anonim külső lektort kér fel a kézirat tartalmi vizsgálatára.

A kézirat megjelentetésével a szerzők elfogadják, hogy cikkük kivonata, a lap példányainak elfogyta után pedig az egész cikk az Interneten (www.korall.org) is megjelenik. (Amennyiben ehhez szerző nem járul hozzá, úgy azt írásban jelezze a szerkesztőségnek.)

Minden szerző tiszteletpéldányként díjmentesen öt, recenzió esetén három példány átvételére jogosult.

A kézirati szöveget lemezen (MS Word 97, 98, 2000, XP) kérjük a szerkesztőséghez eljuttatni, mellékelve egy kinyomtatott példányt, mely megegyezik a fájl tartalmával. (Előzetes cikk változatot, bemutatkozó részletet elég e-mailben csatolt fájlként elküldeni a korall@mailbox.hu címre.) Amennyiben később javít még a szerző, úgy azokat egyértelműen, korrektrájelekkel a nyomtatott példányon jelölje. Célszerű a táblázatokat, ábrákat külön fájlban is leadni. Felhívjuk szerzőink figyelmét, hogy a szövegszerkesztők generált lábjegyzet funkcióját használják. Minden szerzőtől – idegen nyelvű fordításra – kérünk egy kb. 1000 leütés terjedelmű rezümét is.

A korrektrúra javítási mintáját lásd: Révai Nagy Lexikona (Bp. 1915, reprint 1993) „korrektrúra” címszavánál (12. kötet, 58–59. oldal).

Recenziók esetén a recenzált munká(k)ról az összes könyvészeti adatot (kiadó, oldalszám, mellékletek, térképek, illusztrációk, sorozat megnevezése) is kérjük feltüntetni.

Kéziratot nem őrzünk meg.

HIVATKOZÁSOK

Mind az irodalmi, mind a forráshivatkozásokat, továbbá minden megjegyzést *lábjegyzetben* kérünk feltüntetni.

Az irodalmi hivatkozások a következő formátum szerint szerepeljenek: Szerző évszám: oldalszám. (pl. Nagy 1988: 23.) Több szerző által jegyzett mű esetén a hivatkozás formátuma: Szerző–Szerző évszám: oldalszám. (pl. Berger–Luckmann 1998: 104–105.)

A forráshivatkozások a forrástípusnak (levéltári forrás, újságcikk, interjú stb.) megfelelő formát kövessék. Levéltári források esetében kérjük, hogy a második előfordulástól kezdve rövidített formában hivatkozzon a szerző, s a rövidítés módját az első hivatkozásnál jelezze. (pl. első hivatkozásnál: Somogy Megyei Levéltár (= SML) Főispáni iratok (= Fi) 13789/1935. – további hivatkozások esetén: SML Fi 1852/1937.)

A tanulmány után először a felhasznált levéltári, könyvészeti és egyéb források (pl. interjú: ki készítette, kivel, mikor) sorolandók fel. Például:

FORRÁSOK

Vas Megyei Levéltár, Alispáni iratok 1931–1937.

Nemzeti Sport 1925–1935.

Interjú Nagy Ferenc tájfutóval 1983. február 12-én, készítette Debreceni Rezső.
(A szerző tulajdonában.)

A hivatkozott irodalom jegyzéke a felhasznált források után következik, a cikk legvégén, tételes felsorolásban, abc-sorrendben. Az irodalmi hivatkozások formátuma tekintetében az alábbi példák irányadóak:

HIVATKOZOTT IRODALOM

[Kötetek:]

Botond Ágnes 1991: *Pszichohistória – avagy a lélek történetiségének tudománya*. Budapest

Baross Károly, bellusi (szerk.) 1893: *Magyarország földbirtokosai*. Budapest

Kiss, Attila 1977: *Avar Cemeteries in County Baranya. Cemeteries of the Avar Period (567–829) in Hungary II*. Budapest [– idegennyelvű írásmód].

[Tanulmánykötetből:]

Gróh Dániel 1994: Építéstörténeti megjegyzések a limes Visegrád környéki védelmi rendszeréhez. In: Lőrinczy Gábor (szerk.) *A kőkortól a középkorig. Tanulmányok Trogmayer Ottó 60. születésnapjára*. Szeged, 239–247. [oldalszám-mal!]

Hudi József 1997: Veszprém vármegye nemessége 1812-ben. In: Ódor Imre – Pálmány Béla – Takács Imre (szerk.) *Mágnások, birtokosok, címerlevelese. /Rendi társadalom – polgári társadalom 9./* Debrecen, 219–227. [sorozat nevét egyenes zárójelben normál betűvel!]

[Folyóiratból:]

Láng Panni 1986: Egy budapesti polgárcsalád mindennapjai. *Történelmi Szemle* 29. 1. 80–94.

Ecsedy István 1990: Dombay János (1900–1961). *Baranya* 3. 2. 168–170.

[mindig jelezzük a kötet-, füzetszámot, valamint az oldalszámokat, esetleg az évfolyamot is!]

[Évkönyvből:]

Dombay János 1959: Próbaátasások a villánykövesdi későrézkori lakótelepen. *Janus Pannonius Múzeum Évkönyve* 55–74. [oldalszámmal!]

[Lexikonszócikk:]

‘Korallok’ szócikk. In: *Révai Új Lexikona* 12. kötet, Budapest, 1915. 26.

[Újságcikk:]

Szónyi Ottó 1926: A pécsi püspökség templomai. *Dunántúl* 1926. december 25. 18. [Lehetőség szerint szerepeljen itt az oldalszám is, s az év kétszer legyen kiírva. Amennyiben az újságcikk egy szakirodalmi/irodalmi cikket jelöl, a hivatko-

zott irodalmak között tüntessük fel. Ha azonban forrásként használjuk (pl. szövegelemzésre, adatforrásként stb.), a források jegyzékében szerepeltessük azt!]

[Kéziratok:]

Katádfay Tihamér 1966: *Legnagyszerűbb gondolataim*. Kézirat. (Vas Megyei Levéltár, Kézirattár 551. sz.)

[A lelőhely (pl. OSZK Kézirattár) megjelölése fontos. Amennyiben forrásként használjuk, akkor oda kerüljön. Ha tudományos műként, akkor kötethez hasonlóan a hivatkozott irodalmak között tüntessük fel.]

[Megjelenés alatt álló publikáció:]

Gyáni Gábor 2001: *Érvek a kettős struktúra elmélete ellen*. *Korall* 3–4. megjelenés előtt

[Idegen nyelvű publikációnál előre kerül a családnév, több szerzős mű esetén (hosszú kötőjellel válasszuk el a szerzőket (szerkesztőket):]

Heather, Peter – Matthews, John 1991: *The Goths in the Fourth century*. Liverpool

EGYÉB

- Kerüljük a p., pp., o., old., i.m., ld. c. rövidítéseket!
- Ügyeljünk az elválasztójel (-) és a kötőjel (–) helyes használatára! (Számok, évszámok, oldalszámok közé „–” jelet rakjunk!)
- Az idézeteket csak e jelek közé: „” írjunk! Idézetben belüli idézet »...« jelek közé kerüljön!
- A szerző vagy a fordító által tett megjegyzések formátuma: (A Szerző) (A Ford.) (Kiemelés tőlem), esetleg a szerző monogramja zárójelben
- A % jel mindig tapad a számhoz!

A KORALL SZERKESZTŐSÉGE ÉS SZERKESZTŐI:

Korall Szerkesztősége –

ELTE TÁTK Szociológiai Intézet Történeti Szociológia Tanszék

1117 Budapest, Pázmány P. sétány I/a B. ép. 2129.

(1) 209-05-55/6874; korall@mailbox.hu, www.korall.org

Czoch Gábor, g.czoch@tla.hu

Horváth Gergely Krisztián – főszerkesztő, hktm@mailbox.hu

Granasztói Péter, grana@neprajz.hu

Klement Judit, eperfa@hotmail.com

Lengvári István, lengvari@lib.pte.hu

Sasfi Csaba, sasfics@freemail.hu

Szegedi Péter, szegedi@mailbox.hu

SZÁZADVÉG

ÚJ FOLYAM 29. SZÁM

TARTALOMJEGYZÉK

PROTESTÁNS DILEMMÁK

Juliane Brandt: Felekezeti és nemzeti identitás a 19. századi Magyarországon: a protestáns egyházak

Kiss Réka: A diktatúra szorításában – Ravasz László egyházpolitikai útkeresése a második világháborút követő esztendőkből (1945–1948)

VITA

Laki László: Megjegyzések Kovách Imre: „A magyar társadalom »parasztalanítása« – európai összehasonlításban” című tanulmányához

Gyáni Gábor: Paraszt: mit jelent és mi jelentésének a határa?

Harcza István: Parasztalanítás – egy fogalom születése

KÉP(ZETT) TÖRTÉNELEM

Kisantal Tamás: Az extrémítás történetisége. Art Spiegelman: Maus

SZÁZADVÉG-SZÖVEGELŐ

Kerekasztal-beszélgetés a népesedési helyzetről (*Kamarás Ferenc, Kapitány Balázs, Kiss Tamás, Spéder Zsolt, Tóth Pál Péter*)

Az AETAS 2004. évi előfizetői felhívása

Tisztelt Olvasóink!

Tematikus számaink tartalmából: *Gazdaság- és társadalom Magyarországon a 19–20. században; Európa története a kora-középkorban; Diplomáciatörténet a középkortól napjainkig. Határontúli rovatunkban: Alföldy Géza, Scott M.Eddie.*

Eddigi gyakorlatunkhoz híven a 2004-es évfolyamra is kedvezményt biztosítunk előfizető olvasóinknak.

Évi előfizetői díj:	1600 Ft.
Egy számot megrendelőinknek:	400 Ft + postaköltség.
Egy szám könyvesbolti ára:	500 Ft.

A folyóirat előfizethető az e számhoz mellékelt csekkszervélyen. Korábbi számainkból (postaköltség felszámításával) a szerkesztőség címén a következő rendelhetők meg:

- 1992/3.: 17. század magyar művelődéstörténet;
- 1993/4.: Historiográfia;
- 1994/3.: Külföldi történészek magyar történelemről;
- 1994/4.: Angol–francia reformmozgalmak;
- 1995/1–2.: Közvélemény és propaganda a 17. századi Magyarországon;
- 1995/3.: Szláv népek története a középkorban;
- 1995/4.: Az abszolútizmus kora Magyarországon;
- 1996/1.: Észak-Amerika a 19. században;
- 1996/2–3.: Magyar emigrációk a 19–20. században;
- 1996/4.: Ókori civilizációk;
- 1997/1.: Magyar művelődéstörténet;
- 1997/2–3.: Középkori történeti szám;
- 1997/4.: 19. századi magyar történet; AETAS repertórium 1985–95.;
- 1998/1.: Az orosz ortodoxia;
- 1998/2–3.: Az 1848–49-es magyar forradalom és szabadságharc;
- 1998/4.: Észak-Amerika a századfordulón;
- 1999/1–2.: 19. századi magyar történelem;
- 1999/3.: A francia középkor kutatás újabb irányzatai;
- 1999/4.: Az oszmán török birodalom története;
- 2000/1–2.: Megtorlások a magyar történelemben;
- 2000/3.: Az első ezredforduló Európában;
- 2000/4.: Összehasonlító történetírás;

- 2001/1.: 19. századi észak-amerika története;
- 2001/2.: Nagy csaták-hadtörténet;
- 2001/3–4.: Osztrák-Magyar Monarchia.
- 2002/1.: Oszmán Birodalom észak-nyugati határai.
- 2002/2–3.: „Az életrajzírás, mint történeti probléma”.
(új- és legújabbkori magyar)
- 2002/4.: Közép- és koraujkori művelődéstörténet.
- 2003/1.: Az orosz állam.
- 2003/2.: Erdély története.
- 2003/3–4.: Kultusz a történelemben.

Az előző évhez hasonlóan az idei évben is átutalhatja jövedelemadójának 1%-át egy olyan egyesületnek, alapítványnak stb., amelyet erre érdemesnek tart. Folyóiratunk szerkesztői azzal a tiszteletteljes kéréssel fordulnak Önhöz, hogy ha elveivel összeegyeztethetőnek és támogatásra méltónak tartja folyóiratunkat, válassza az AETAS-t. 2003-ban folyóiratunkhoz támogatóink 1%-os felajánlásából összesen 81.884 Ft érkezett be. Ezt az összeget a 2003/2. szám nyomdaköltségéhez használtuk fel. *Segítségüket köszönjük.*

Ha az idei évben is az Aetas támogatása mellett dönt, akkor töltse ki részünkre az Apeh-től kapott rendelkező nyilatkozatot. Adószámunk: 19079581-2-06.

*Nagyon köszönjük Olvasóink eddigi támogatását és érdeklődését.
Reméljük, hogy erre a jövőben is számíthatunk.*

AETAS Szerkesztősége
6701 Szeged, Pf.: 1179.
<http://www.lib.jgytf.u-szeged.hu/aetas/>
E-mail: aetas@mail.u-szeged.hu

*Tudomány és művészet között.
A modern történelemelmélet problémái*

Szerkesztő: Kisantal Tamás

L'Harmattan Könyvkiadó – Atelier füzetek

Az utóbbi időben a történettudomány olyan elméleti kihívásokkal kényszerül szembenézni, melyek főként a kortárs nyelvfilozófiák és az irodalomtudomány felől jönnek, s a történelem helyzetének újragondolására készítették. Nálunk is egyre szélesebb körben kezd ismertté válni a nézet, hogy a történész, miközben a múlt eseményeit leírja, megmagyarázza, elbeszéli, sok olyan módszertani problémával szembesül, melyek nem is annyira a kutatásból, hanem inkább az írásból, a múltbeli tények elbeszéléséből adódnak. Mi a történelem? A múlt eseményeinek egyszerű leírása? Szigorú tudomány? Elbeszélő művészet? Mindkettő, vagy esetleg egyik sem? Mennyiben lehet hiteles egy történész műltről alkotott beszámolója? Ilyen s ezekhez hasonló kérdésekre keresnek választ a kötet tanulmányai, melyek az elmúlt pár évtized történelemelméleti alapszövegeiből állnak össze, s az analitikus történetfilozófiától a narratív fordulaton át a reprezentációelméletekig széles palettán mozogva vizsgálják a történetírás problémáit.

TARTALOMJEGYZÉK

Kisantal Tamás: Történettudomány és történetírás (Bevezető)

A TÖRTÉNELMI MAGYARÁZAT

Carl G. Hempel: Az általános törvények szerepe a történettudományban

William Dray: „Megmagyarázni, hogy mi” – a történelemben

Arthur C. Danto: A narratívák szerepe a történeti magyarázatban

A TÖRTÉNETÍRÁS RETORIKÁJA

Roland Barthes: A történelem diskurzusa

Michel de Certeau: Az írás és a történelem

Louis O. Mink: Az elbeszélő forma mint kognitív eszköz

Lionel Gossman: Történetírás és irodalom. Reprodukció vagy jelentéstulajdonítás

Dominick LaCapra: A gondolkodástörténet újraértelmezése és a szövegolvasás

Hans Kellner: A Valóság legmélyebb tisztelete

A TÖRTÉNELMI REPREZENTÁCIÓ

Frank R. Ankersmit: A történelmi reprezentáció

Hayden White: A modern esemény

Stephen Bann: Klió felöltöztetése

A KORALL az alábbi könyvesboltokban kapható:

BUDAPEST

Balassi Kiadó Könyvesboltja
1023 Margit u. 1.

Budapesti Teleki Téka
1088 Baross u. 1.

ELTE BTK Könyvtár
1088 Múzeum krt. 6/8.

Írók Boltja
1061 Andrassy út. 45.

Kis-Magiszter Könyvesbolt
1053 Magyar u. 40.

Kódex Könyvtárház
1054 Honvéd u. 5.

Múzeum Antikvárium
1053 Múzeum krt. 35.

Osiris Könyvesbolt
1053 Veress Pálné u. 4-6.

Pont Könyvesbolt
1051 Nádor u. 8.

DEBRECEN

Lícium Könyvesbolt
4026 Kálvin tér 2/c.

Sziget Egyetemi Könyvesbolt
4010 Egyetem tér 1.

MISKOLC

Egyetemi Könyvesbolt
3515 Egyetemváros

PÉCS

Bagolyfészek Könyvesbolt
7621 Ferencesek u. 27.

Széchenyi Könyvesbolt
7624 Rókus u. 5.

SZEGED

Nyugat Antikvárium
6724 Vitéz u. 13-15.

Sík Sándor Könyvesbolt
6720 Oskola u. 27.